

sárral betapasztott, háromszög alakú oromfal a ház két végén' (ÚMTsz.). Jelentésmegadás nélkül szerepel az ÉrtSz.-ban a *fűzővessző*, amely – például fűzfavesszőből való fonás esetében a beszédhelyzetben – lehet *fűzvessző*.

„A SzT. adatában lévő tűzvetővel a tűzést készítették elő, tűzés(helye)t vetettek, azaz 'tűzőár' a *tuz veteő Ache!*” – írtam, világosabban: *tűző-vető-acél 'a tűzések helyét (hirtelen, lendülettel, gyors) mozdulattal előkészítő acél' vagyis, mint korábban is írtam: 'tűzőár'. A korábbi jelentésmagyarázatom és az itteni kiegészítése bizonyára nem felel meg a szokásos etimológiai eljárásrendnek, amelyet HORVÁTH hiányol (és követ), hanem a kitaposott utaktól eltérve kísérel meg célba jutni.

Hivatkozott irodalom

- BÁLINT SÁNDOR 1961. *A szegedi bőrművesség. Különlenyomat a „Cipőipari Dokumentáció” 1961. augusztusi (6-ik) számából.* Budapest.
- BÁTKY ZSIGMOND 1938. Csörökösár. *Magyar Nyelv* 34: 73–74.
- BÜKY LÁSZLÓ 2010. Bosnyáknyakú tyúk és zsidónyelű kés. *Magyar Nyelvőr* 134: 109–112.
- BÜKY LÁSZLÓ 2012. Vargamesterséggel kapcsolatos műszók az „Erdélyi magyar szótörténeti tár”-ban. *Magyar Nyelv* 108: 334–336.
- HADROVICS LÁSZLÓ 1992. *Magyar történeti jelentéstan.* Akadémiai Kiadó, Budapest.
- HORVÁTH LÁSZLÓ 2013. Tűzvető acél. *Magyar Nyelv* 109: 208–212.
- GÁBORJÁN ALICE 1991. Magyar bőr- és lábbelikészítés. In: DOMONKOS OTTÓ főszerk., *Kézművesség.* (Magyar néprajz 3.) Akadémiai Kiadó, Budapest. 282–309.
- Nszt. Cszej. = *A magyar nyelv nagyszótára. Az archivális cédulagyűjtemény címszójegyzéke.* [http://\[-\]nszt.nyud.hu/cszj.html](http://[-]nszt.nyud.hu/cszj.html) (2014. 07. 01.)
- PROHÁSZKA GÁBOR 1916. Ecsedi könyve a Hortobágyról. *Magyar Nyelvőr* 45: 400–404.
- TIMAFFY LÁSZLÓ 1991. Szíjgyártók, nyerges mesterek. In: DOMONKOS OTTÓ főszerk., *Kézművesség.* (Magyar néprajz 3.) Akadémiai Kiadó, Budapest. 309–317.
- VELCSOV MÁRTONNÉ 1981. Mennyütökő – mennyütősziget. *Magyar Nyelv* 77: 87–90.
- ZOLNAI GYULA 1896. Ártatlanul megrovott szók. *Magyar Nyelvőr* 25: 279.

BÜKY LÁSZLÓ

Borhűtő szavunk jelentéséről és Vörösmarty Mihály aforizmáiról. Archaikus, már-már feledésbe merülő szavaink jelentését nyelvjárási szövegekben és szépirodalmi művekben a szövegösszefüggés alapján – általában – sikerül megállapítanunk. Ha önállóan nem boldogulunk, segítségünkre lehetnek a magyar nyelv tájszótárai, köznyelvi értelmező és szótörténeti szótárai.

1953-ban 15 éves voltam, amikor először került elém a *borhűtő* szó. Belefeledkezve Vörösmarty Mihály „Összes versek” kötetébe, a rövidebb és a hosszabb verseket egyaránt végigolvastam. Itt találtam rá a Borhűtőkre című versre, amely 1832–1840 között íródott, és tizenhat epigrammából, aforizmából áll. (Az *aforizma* szót 'rövid, frappáns, bölcs mondas' értelemben használom dolgozatomban.) Csaknem hatvan év után is jól emlékszem arra, hogy igen mély hatással voltak rám, a serdülő fiatalra a költő életbölcösségei. Valamennyit megtanultam, hogy alkalomadtán idézhessek belőlük, ha egy-egy élethelyzetre nem találok köznyelvi mondatot. Akkor hetekig foglalkoztatott az aforizmák igazságtartalma és örökérvényűsége, a mondandó frappáns megfogalmazása, az epigrammák idő-

mértékes verselésének pontossága, a stílus fennköltége, a hazafias érzés kifejezése. Úgy emlékszem, hogy 15 évesen a magam szintjén megértettem és elfogadtam Vörösmarty gondolatait, erkölcsi intelmeit. Csak egy szóval nem boldogultam: a verskoszorú címében levő *borhűtő*-vel. Vidékünkön, a baranyai Hegyháton ismeretlen ez a szó. Inkább csak sejtettem, hogy a *borhűtő* valamiféle kisebb edény lehetett, amelyben a pincéből felhozott bort tárolják a fogyasztás előtt; mégpedig úgy, hogy a bor hidegen maradjon. De milyen lehetett ez az edény? Nehezen tudtam elképzelni. Ezért lelkesen fogtam hozzá a nyomozáshoz. Bíztam abban, hogy valahol rábukkanok egy *borhűtő*-re. Főleg az foglalkoztatott, hogy milyen lehet ma ez a tárgy. Kik készítették? Használják-e napjainkban?

Mivel a dunántúli tájszótárakban és az ÚMTsz.-ben sem találtam meg a *borhűtő*-t, azt gondoltam, teljesen kihalt szóval van dolgom. A gyors tájékozódás reményében levélben azt kérdeztem nyelvész kollégáimtól, hogy ismerik-e a *borhűtő* szót, s ha igen, milyen lehetett ez az edény? A kapott válaszok általában arról szóltak, hogy a megkérdezettek nem ismerik a kérdéses szót. Váratlanul SZABÓ JÓZSEF kollégám és leánya, SZABÓ KATALIN voltak a „nyomravezetőim”. Tőlük tudtam meg, hogy Szegeden ismerik ezt a tárgyat, és ott egy szaküzletben megvásárolható! SZABÓ KATALINTól megkaptam azt a fotót, amely egy agyagból gyártott borhűtőt ábrázol. Nemrég tévéműsor keretében az egyik híres mohácsi fazekas fia, ifj. Lakatos László népi iparművész elmondta, hogy ő is készíti borhűtőket. (Tájékozódásom közben kiderült még, hogy fiamnak, Pesti Andrásnak is van borhűtője, csak éppen én nem tudtam róla.)

1. ábra

Mohácsi borhűtő borospalackkal

Jól látható a mellékelt képen, hogy a borhűtő henger alakú cserépedény, amelyben elfér egy borospalack. (Ifj. Lakatos László keramikus, népi iparművész munkája. Az agyagból készített edényt – hagyományosan – karcolás díszíti; külső és belső felületét nem fedi máz. Ha vízbe állítjuk, a fala hamar átnedvesedik. Melegebb helyen a párolgás következtében fellépő hőelvonás hűti a benne elhelyezett palackot.)

MÁTÉ GÁBOR pécsi néprajzkutató 2012 őszén horvátországi gyűjtőútja során Nagybodolya községben (Mohácstól délre, 12 km-re) megkérdezte egyik adatközlőjét,

hogyan ismeri-e a *borhűtő* szót. *Igen, ismeröm* – szólt a válasz, és lehozott a padlásról egy henger alakú cserépedényt. MÁTÉ GÁBOR szerint ezen a szőlőtermő vidéken ma is kiváló borokat készítenek, és itt a borhűtők használata egykor általános lehetett. Valószínű, hogy a mohácsi fazekasok itt is árusították régebben borhűtőiket.

A mai borhűtők között vannak hagyományos agyagedények és üvegből, fémből készült edények is. A szó mai jelentése: 'a bor hűtésére szolgáló speciális edény vagy hűtőszekrény'.

A szó legelső előfordulása minden bizonnyal az Oklevélszótárban szereplő *borhűtő kadaczka* 1638-ból, de figyelemre méltó az 1635-ös *bor hüvösítő* is (OkI Sz. 84–85).

BÁLINT SÁNDOR szerint a 20. század közepén Szegeden és környékén már kihalt tájszó volt a *borhűtő*. 1774-ben Jankó János szegedi ingóságairól készült leltárjegyzékben (inventáriumban) szerepel a fogalom: *egy réz bor hűtő* (SzegSz. 1: 24 és 175). A szűkszavú adatközlésből az edény nagyságát, alakját, funkcióját nem lehet megállapítani.

Nemrég SZABÓ T. ATTILA Erdélyi magyar szótörténeti tárnak 1. kötetében a találtam rá a *borhűtő* szócikkre. A szótárban felsorolt jelentések igazolták feltevésemet: a *borhűtő* főnév Erdélyben főnévként 'bor hűtésére szolgáló kisebb-nagyobb tároló edény' (első adat 1674-ből). A szónak 1696-ban még melléknévi funkciója is volt, és jobbra a cseberre (agyagedényre) vonatkozott: az *Urfi Kis Bor Hűtő Csebre*. Bizonyára nagyobb edény volt 1678-ban: *Egy bor hüttő Kander* [kondér]. 1697 táján rézből is készültek borhűtők: *bor hűtő réz edény; edgy kis virágos borhűtőcske*; egy 1715-ből való adat: *edgy bor hűtő öreg rez palaczk*. Úgy tűnik, hogy az edény mérete a csebertől a vederig egyre nőtt, jelezvén az akkori növekvő borfogyasztást. 1753-ban az edény már veder méretű volt: *bor hüttő veder*. Az egyszerűbb edények mellett – a tulajdonos társadalmi rangjára is utalóan – művesebb borhűtők is készültek. 1736-ban Gróf Apor Istvánnak már akkora *Ezüstből való borhűtője volt*, [hogy] *egy hatesztendő gyermek megfereszhettek volna benne, kül-belől tenyérnyiig aranyos volt*. – A borhűtőt gyakran vihették magukkal az utazók. Erre utal az 1837-ből való adat: *Utazo kondér, bor hűtő*.

A nyelvtörténeti adatok sorát még jócskán lehetne gyarapítani. Elsősorban a főúri leltárakból (inventáriumokból) származó előfordulásokkal bizonyítható, hogy a borhűtőt nemcsak Erdélyben, hanem a dunántúli részeken is használták „borhűvesítő” funkcióban (MNy. 1960: 221). Egyetértek lektorommal: „A történeti adatok azt sugallják, hogy ez a tárgy inkább a felsőbb társadalmi rétegek tárgykultúrájának volt a része a korábbi évszázadokban, és csak később, a 19–20. századra vált népi eszközzé (anyagának, méretének változásával együtt).”

Meglepő, hogy a néprajzi szakirodalomban a cserépedények típusait bemutató tanulmányok szerzői nem említik a *borhűtő*-t, csak a borral kapcsolatos *bokály, kupa, kancsó* és a *kulacs* szót (IGAZ MÁRIA – KRESZ MÁRIA, A népi cserépedények szakterminológiája. Néprajzi Értesítő 47. 1965: 87–131). Ha ennyire elfelejtődött a *borhűtő* szavunk, mivel magyarázhatjuk, hogy a fogalom napjainkban reneszánszát éli? Azzal, hogy néhány hagyományörző-felújító fazekasmester újra gyártani kezdte ezeket az agyagedényeket, és megkezdődhetett az árusításuk is. Az egykori borhűtők „felfedezése” a közelmúltban, majd ezek újragyártása tette lehetővé a csaknem teljesen kihalt tájszó felélesztését, újratanulását. Nyelvészeti tanulság az is, hogy nem lehet érdemi magyarázatot adni archaikus szavainkról addig, amíg a fogalom alapjául szolgáló tárgyat nem ismerjük pontosan. A szótörténet kutatója számára ezért fontos kiinduló pontot jelenthetnek a néprajzi, kultúrtörténeti leírások, megjegyzések.

Felvetődhet, hogy a költő miért adta versfüzérének a *Borhűtőkre* címet. Valószínűleg azért, mert régen kisebb szövegek, rigmusok is díszíthették a borhűtőket. Ezeket az edényeket is díszítették karcolt mintákkal, virágokkal (1715: *Réz edény [...] edgy kis virágos bor hűtőcske*). SZABÓ T. ATTILA ugyan nem említi, hogy szövegeket írtak a borhűtőkre, azonban nem tarjuk kizártnak, hogy az egy, legfeljebb kétsoros aforizmák frappáns mondatokként akár díszei, feliratai lehettek ezeknek a használati tárgyakkal. A fazekasok által készített kancsókra, korsókra vidám hangulatú, kedvcsináló rigmusokat írtak karcollással. Efféléket: *Csalikorsó vagyok. Jóbort tartogatok. Van egy jukam, keresd meg, a boromat igyad meg* (l. még Magyar Néprajzi Lexikon 3: 21–22). Verses feliratok kerültek továbbá a butella (’pálinka tartására szolgáló, üvegformát utánzó ólomházas, hordozható cserépedény’) egyik, sok esetben két oldalára. Ezek a szövegek olykor komoly, olykor tréfás formában utaltak a butella tulajdonosára, az edény szerepére; arra, hogy gondüző-búfelejtő ital van benne, ezért tiszteletet érdemel. Arra is figyelmeztetnek ezek a feliratok, hogy a butellát nem ajánlatos ellopni, mert a tolvaj póruul járhat. A butellaversek általában humoros szövegek, közöttük azonban vannak – elvéve – olyanok is, amelyek hazafias tartalmúak. A szegedi „városmúzeum” gyűjteményében őrizték 1912-ben azt a butellát, amelyre főhászt kifejező felirat került: *Jó istenem, azt add érni nekem / Hogy szép hazám szabad legyen. / Hozd rá a szabadság napját / Áldd meg a magyar hazát!* (TÖMÖRKÉNY ISTVÁN, Főliratos agyagedények a szegedi múzeumból. Néprajzi Értesítő 13. 1912: 207). A butellaversek vagy butéliaversek szerkezetének, tartalmának ide is tartozó jellegzetességeire azért érdemes itt utalni, mert ez a folklóralkotás a klasszikus epigramma egyik kései leszármazottja (Magyar Néprajzi Lexikon 1: 397). BALÁZS GÉZA a pálinkásbutella-feliratok nyolc típusa között említi a búfelejtőket, a jókívánságot kifejezőket és az ivásra, fogyasztásra buzdító rigmusokat. Szerinte „a szövegek utalnak a pálinkázási szokásokra (pl. búfelejtés, a gyomor jótévedője stb.), ám többségükben mégis kedélyeskedő, fogyasztásra serkentő rigmusok” (BALÁZS GÉZA, A magyar pálinka. Aula, Budapest, 1998. 102–106). Az alföldi fazekasok még a közelmúltban is készítették feliratos boroskancsókat és pálinkásbutellákat (l. SZÜCS ERIKA, Mai feliratok az alföldi boroskancsókban és pálinkásbutellákban. OTDK dolgozat. Kézirat. ELTE TFK, Gödöllő, 1991). A régi borhűtőkre bizonyára a butellaversekhez hasonló szövegek kerültek.

Valószínű, hogy Vörösmarty ismerte a butellákra, kancsókra, borhűtőkre írt népi rigmusokat. E különleges folklóralkotások tematikájához némileg igazodva elfogadta, hogy a borivás társaságban erősíti a barátságokat; segít a gondülésben, védelmet nyújt a komorság ellen; bölcsességre, gondolkodásra serkent. A költő azonban nem érte be a borivás dicséretével: aforizmáival és az ide sorolható néhány epigrammájával olyan műköltészeti alkotásokat hozott létre, amelyeknek mély filozófiai és erkölcsi tartalmuk van (vö. HEGEDÜS GÉZA – KOVÁCS ENDRE szócikkét az epigramma fogalmáról: Világirodalmi Lexikon 2: 51).

Nem lehet véletlen, hogy Vörösmarty *Borhűtőkre* című versfüzérében az 1–3. szövegegység fő témája a vígság, az öröm említése, illetve a komorság gondolatának elvetése: *E poharat míg vígan ürtjük együtt, ím elfoly az élet; / Hadd folyjon, sok ezer társnak utána megyünk. – A rövid életben mit használ lenni komornak? – Oh öröm el ne maradj s te ne légy velem életölő gond!* – A 4–16. aforizmában intéseket, erkölcsi követelményeket fogalmazott meg a költő. Valószínű, hogy Vörösmarty – lévén csendes, visszahúzó ember – nem kedvelte hencegő kortársait. Ezért erre int ma is bennünket a 6. aforizmában: *Kérkedik a hiúság botorul, míg hallgat az érdem.* – Szerinte a szellemi munka, az ész

értékei nem mehetnek veszendőbe: *Nagy kincs a tudomány s nem fér rabló keze hozzá* (15. aforizma). *Kérded: az ész mi lehet? nézzed munkáit: öröklők* (4. aforizma). – A költőnek a haza jövőjéért, sorsáért való aggódása szólal meg a 6. és a 13. aforizmában: *Nem harc s ellenség, fajulás dönt nemzetet és hont. – Ébren légy magyar: őrt ki fog állni, ha nem te, hazádért?* – A negatív attitűd káros hatására figyelmeztet Vörösmarty a 10. aforizmában: *A harag ártó tűz, megemésztí a házat urastúl.* – Érdekes a 9. aforizma tartalma is, mert egyetlen mondatban két részzigazság fejeződik ki. Az egyik: ki-ki a maga szerencséjének, boldog jövőjének a kovácsa; a másik: a boldogságot a jelenben kell megtalálnunk! *Messze ne nézz üdvöt, szívedbe van oltva, csak ápolj.* Ezt a gondolatot ismételte meg a költő 1843-ban A merengőhöz című versében: *Ne nézz, ne nézz hát vágyaid távolába, / Egész világ nem a mi birtokunk, / Amennyit a szív felfoghat magába, / Sajátunknak csak annyit mondhatunk. Múlt és jövő nagy tenger egy kebelnek...* – A 8. aforizma tartalma csaknem az ellentéte annak, ami a 9.-ben olvasható. Kölcsey felfogásához hasonlóan a költő ebben már a múlt, jelen és a jövő összekapcsolhatóságának fontosságát hirdeti: *Múltra, jövőre tekint s mely még tied, élj az idővel.* – Kitartás és a tűrés szükséges ahhoz, hogy célunkat elérjük: *Férfi erény jó és bal sorsban az állhatatosság* (11. aforizma). – *Tégy és tűrj: e kettő fog céloddhoz emelni* (12. aforizma). – Bizonyára a bátorság erényének fontosságára utal a költő a 14. aforizma romantikus képi tartalmával: *Napba tekint s nap iránt intézi a sas fia röptét.* – Vörösmarty negyven éves koráig sokszor átélhette azt a fájdalmat, amit akkor érzett, amikor a szomorú jelenből (gondolatban) visszatért a múltbéli boldog időkhöz. Az emberi létnek ezt a csaknem feloldhatatlan dilemmáját ismerte fel, és érzékletes költői képsorral tette elképzelhetőbbé: *A bús emlékezet szárnyas nyíl, melyet az elmúlt / Boldog idők szaladó Pártusként vissza-lövellnek* (16. aforizma). Ez a két sor a világirodalom szintjén is a legszebbek közé tartozik. Méltó párja annak a vívódásnak, költőiségnek, amely az Isteni Színjátékban, az Inferno V. énekében Francesca és Dante párbeszédének legmegrendítőbb részletében olvasható: „E quella a me: Nessun maggior dolore / che ricordarsi del tempo felice / nella miseria; e ciò sa 'l tuo dottore.” (Babits Mihály fordításában: „És ő felelt: Nincs semmi szomorítóbb, / mint emlékezni régi szép időre / nyomorban: ezt jól tudja bölcs tanítód.”).

A bátorság, szorgalom, erény mint fontos emberi érték bizonyára állandóan foglalkoztatta a költőt. Erről tanúskodnak az 1839-ben írt epigrammái: *Szólj, gondolj, tégy jót, s minden szó, gondolat és tett / Tiszta tükkörként fog visszamosolygani rád. – A bátor nem örül nyugalomnak, bajt keres és győz. – Két jó van, mi fölött sorsnak nincs semmi hatalma, / Szorgalom és az erény. Földön az, égben ez áld.* (Vörösmarty Mihály összes költeményei. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1963. 417, 419).

Lehet, hogy filozófiai magasságokból – vagy mai értékrendünk alapján – Vörösmarty aforizmái nem minden tekintetben számítanak elfogadható és követhető intelmeknek. Az viszont vitathatatlan, hogy a 19. század közepe táján a költő erkölcsi tanácsaiban a reformkor haladó eszméi testesültek meg, s valószínű, hogy az akkori olvasók számára – az író tekintélye révén is – iránymutatóak voltak.

A költő epigrammáinak, aforizmáinak egy része – feltehetően felkérésre, mintegy megrendelésre – emlékkönyv számára készült (l. még Vörösmarty Mihály összes költeményei. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1963. 104, 417, 424, 425, 426). Erre a versek címe is utal: *Emlékkönyvbe; G. L. emlékkönyvébe; W. G. emlékkönyvébe* stb. De kinek írhatta

a Borhűtőkre című versfüzér sorait? A mű keletkezésének motivációjára és utóéletére némi magyarázatul szolgálhat GYULAI PÁLnak, az alkalmi versek közzétevőjének a következő sorai: „Vörösmarty ez epigrammái a Széchenyi iratai között találtattak. Minthogy nem volt mellettök levél, úgy látszik, Vörösmarty személyesen adta át a kéziratot valamelyik akadémiai ülésen Széchenyinek, a ki őt erre felkérte. Nem tudhatni, vajjon Széchenyi rávésette-e e föliratokat borhűtőire. Vörösmarty kézírata sajátkezű névaláírásával az Akadémia Széchenyi-múzeumában őriztetik.” (Budapesti Szemle 1904: 122, vö. CSATKAI ENDRE: Irodalomtörténeti Közlemények 1962: 77). Ez a közlemény több szempontból is fontos számunkra: A Borhűtőkre című versfüzér felkérésre, mintegy megrendelésre készült Széchenyi István számára. A fővárosban, így Széchenyi tulajdonában is lehettek borhűtők. Szokás volt a borhűtőkre feliratokat (rigmusokat, verssorokat) rávésetni. Vörösmarty és Széchenyi kölcsönösen tisztelték egymást. Erre utal a kézirat fennmaradása, megőrzése. Széchenyi gondolatvilágához igazodva – a szokásos népi rigmusoktól eltérően – az aforizmák fő témái: a hazafiság, a haza jövőjéért való aggodás, a múlt, jelen és a jövőendő összekapcsolhatóságának hirdetése.

Érdekes az, hogy Vörösmarty szentenciázó hajlama csak 1832–1840 között erősödött fel; jelezvén, hogy a költő egyre tevékenyebben vett részt a közéletben. TÓTH DEZSŐ ezt írta tekintélyéről: „...[egyre] többet tett a fellépő fiatal írók érdekében. Igényes kritikát, egyszersmind önzetlen baráti szót, művészi tanácsokat, erkölcsi útmutatást, hivatásra való bátorítást [kiemelés: P. J.] elsősorban tőle kaptak a pályakezdők, akik természetesen lelkesedtek érte” (In: A magyar irodalom története 3. Főszerk. SÖTÉR ISTVÁN. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1965. 462). A Borhűtőkre című aforizmafüzér azért érdemel nagyobb figyelmet, mert ezekben az egy- és kétsoros szentenciákban visszatért a költő az 1832–1836 között írt epigrammák gondolatvilágához: a tetteket követelő dolgos hazaszeretet és a történelmi múlt megbecsülésének témaköréhez (l. még az Emléksorok cím alatt olvasható aforizmáit, ill. vö. TÓTH DEZSŐ i. m. 456).

Bizonyos ellentét nyilvánul meg abban, hogy a borhűtőkre jobban illettek volna a vídamságot tükröző gondolatok; a költő azonban – saját értékítéletét is kifejezve – emelkedett stílusban filozófiai tartalmú, erkölcsi tanulságul szolgáló intelmek megfogalmazásával igyekezett hozzájárulni ahhoz, hogy a reformkor haladó eszméi – így Széchenyi tervei és elképzelései is – megvalósulhassanak. A Borhűtőkre című versfüzérnek ezért kitüntetett szerepe van Vörösmarty életművében.

Az elemzett versfüzér 16 egységből áll. Az egysorosokat aforizmáknak tekintettem. Ezekből van több. A kétsorosok (az 1. és a 16. számú szöveg) az epigramma műfajához tartoznak. A verssorok az időmértékes verselés szabályai szerint íródtak, zömmel hexameterekben (az első idézett példa versmértéke disztichon).

Amint arról a Budapesti Szemlében megjelent szöveg tudósít, nem állíthatjuk, hogy felírták Széchenyi borhűtőire a költő szellemes gondolatait. Igaz, hogy az aforizmákat elsősorban Széchenyinek szánta, ajánlotta, de talán gondolhatott arra, hogy frappáns intéseit, tanácsait tisztelői és a későbbi idők olvasói is elfogadják. Értékállóságuk bizonyítéka, hogy 170 év után is érdemes elgondolkodnunk a verssorok üzenetein. A tanító-nevelő célzat, a jóra és szépre való buzdítás egyébként Vörösmarty egész költészetére jellemző.